

Sähköautolla 14 kertaa maapallon ympäri

14.11.2025

Lokakuun alussa parisenkymmentä kestävästä matkailusta kiinnostunutta eteläpohjalaista matkailuyrittäjää tai matkailuyrityksessä työskentelevää sekä matkailun kehittäjää suuntasi opintomatkalle Tampereelle. Tutustumiskohteiksi oli valittu yrityksiä, joissa kestävää matkailua on jo edistetty sertifioimalla yritystoiminta jollakin ympäristömerkillä, ja joille on myönnetty myös Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -merkki eli tutummin STF-merkki. Ensimmäinen kohde matkalla Tampereelle oli Nuorisokeskus Marttinen Virroilla. Tampereella kohteiksi oli valittu Tampere-talo, Visit Tampere ja Magni Mundi. Näiden yritysten edustajat kertoivat, millaisia konkreettisia vastuullisuustekoja yrityksissä on tehty. Opintomatka päättyi True Crime -kävelykierrokseen ja Bistro Venlan kakkukahveihin. Etelä-Pohjanmaalla ensimmäisen STF-merkin sai Härmän Liikenne Oy, jonka linja-autolla opintomatka tehtiin.

Visit Finland täsmensi vuonna 2018 kestävän matkailun kriteerit ja listasi erilaisia kestäviä toimintatapoja liittyen kestävyyden kaikkiin kolmeen eri ulottuvuuteen eli sosio-kulttuuriseen, ekologiseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen (Visit Finland, i.a.). Opintomatkalla tarkasteltiin kaikkia näitä kolmea kestävyyden ulottuvuutta yritysedustajien kertomina, mutta myös kokemisen kautta.

Sosio-kulttuurinen ulottuvuus eli miten matkailu edistää ja kunnioittaa

paikallisyhteisöjen hyvinvointia, kulttuuria ja perinteitä

Pohdittaessa matkailun kestävyyttä ajatukset suuntaavat useimmiten ensimmäiseksi ympäristötekoihin ja pohdintaan, mitä taloudellista hyötyä yritystoiminnalle on kestävyyden edistämisestä. Vähemmälle huomiolle jäävät sosio-kulttuuriset teot, joissa esimerkiksi paikallisuutta huomioidaan eri tavoin. Visit Finlandin mukaan sosio-kulttuurisia toimintatapoja, joita matkailutoimiala voi edistää, ovat esimerkiksi paikallisen kulttuuriperinnön suojeleminen ja vaaliminen (Visit Finland, i.a.).

Opintomatkalla Magni Mundin yrittäjä Annamari Laine kertoi, että heillä sosio-kulttuurinen ulottuvuus on suorastaan yritystoiminnan keskiössä. Yrityksen tarjoamat opastetut kierrokset ammentavat sisältöä kulttuuriperinnöstä ja siten myös ylläpitävät sitä. Tarjolla on runsaasti erilaisia opastettuja kierroksia, kuten Tampereelle sijoittuva Rikoksia ja rötöksiä Rieväkylässä -kävelykierros. Opintomatkan ohjelmaan kuului juuri kyseinen kierros ja saimme kokea käytännössä, kuinka haastavastakin aihepiiristä saadaan mielenkiintoinen elämys. True Crime sykähdytti matkalaisia ja kirvoitti pohtimaan, kuinka paljon eteläpohjalaisesta kulttuurihistoriasta saisi johdettua mielenkiintoisia matkailupalveluita. Magni Mundi kuvaa itseään verkkosivuillaan vastuulliseksi kulttuurimatkailun toimijaksi (Magni Mundi, i.a.). Vastuullisuus tarkoittaa heille kokonaisvaltaista luonnon ja kulttuurin kunnioittamista. Yritys on sitoutunut muun muassa tarjoamaan matkailijoille elämyksiä paikallisten ihmisten kanssa ja lisäämään paikallisen kulttuurin sekä sosiaalisten ja ympäristöarvojen ymmärrystä. Lisäksi he ovat sitoutuneet tarjoamaan palveluja kaikille ilman syrjintää, kohtelemaan työntekijöitä reilusti ja maksamaan heille käypää palkkaa sekä työskentelemään paikallisten asukkaiden kanssa vähentääkseen turismin negatiivisia vaikutuksia paikalliseen kulttuuriin ja ympäristöön. Laine kertoi myös, että osa opastuspalkkioista käytetään suoraan kulttuurimonumenttien ylläpitoon.

Sosio-kulttuuriseen ulottuvuuteen sisällytetään myös lähiruuan ja paikallisten tuotteiden kuten matkamuistojen sekä paikallisten palveluiden suosiminen (Visit Finland, i.a.). Kaikki tutustumiskohteet kertoivatkin juuri siitä, että pyrkivät käyttämään mahdollisimman paljon lähituottajia ja alihankkijoita tuotteiden ja palveluiden osalta. Myös useat opintomatkalle osallistuneet kertoivat, että paikallisuuden suosiminen on normaalia yritystoimintaa, mutta sen esille nostaminen tai hyödyntäminen viestinnässä ei ole tullut mieleen. Visit Tampereen kehityspäällikkö Matti Pollarin yksi työtehtävistä on juuri viestiä Tampereesta vastuullisena matkailualueena. Viestinnällä pyritään vaikuttamaan myös asiakkaan valintoihin ja saada heidät toimimaan vastuullisemmin. Visit Tampere -verkkosivuilla matkailijoilla on käytössä Valitse vastuullisemmin -opas, josta löytyy yrityksiä, jotka täyttävät toimialalleen määritellyt vastuullisuuskriteerit ja ovat siten vastuullisempia valintoja matkailijoille ja alueen asukkaille (Visit Tampere, i.a.). Tällä pyritään vastaamaan Pollarin esiin nostamaan asiaan, että melkein puolet matkailijoista kokee huonoa omaatuntoa, kun ei voi tehdä kestäviä valintoja matkailtaessa. Lisäksi viestinnällä halutaan lisätä tietoa tasavertaisuudesta, tasa-arvoisuudesta ja esteettömyydestä. Tampereella yksi kestävän matkailun kärkiviesteistä on Pollarin mukaan se, että Tampere on aito ja rehellinen matkailukohde, jossa jokainen voi olla rohkeasti oma itsensä ja tulla sellaisena kuin on, ja että osana Tampereen kestävyyttä ihmisen erilaisuuden ymmärtäminen ja arvostaminen on tärkeää.

Ekologinen ulottuvuus eli miten matkailu voi vähentää ympäristölle aiheuttamaansa kuormitusta

Myös matkailussa on havahduttu ekologisen kestävyyden vahvistamiseen, sillä kulutamme enemmän luonnonvaroja kuin mitä maapallon kantokyky on – elämme siis tavallaan yli varojemme (WWF, i.a.). Siksi onkin tärkeää pyrkiä vähentämään luonnonvarojen kulutusta.

Tarjoamalla matkailijoille ekologisesti kestävämpiä matkailukohteita myös matkailutoimiala on kantamassa omaa korttaan kekoon ekologisen kestävyyden parantamisessa. Samalla kestävyyteen panostavat matkailutoimijat ovat edelläkävijöitä, joiden on mahdollista saada myös kilpailuetua verrattuna myöhemmin asiaan herääviin toimijoihin.

Nuorisokeskus Marttisessa oli panostettu ekologiseen kestävyyteen erityisesti kohteessa sijaitsevan Ravintola Herrasen suhteen, jossa tarjotaan kaikki päivän ateriat. Ruokahävikkiä oli pyritty vähentämään sekä etukäteen keittiössä pyrkimällä optimoimaan valmistettavan ruoan määrää että vaikuttamalla ruokailijoihin ja sitä kautta lautaselle jäävään syömättömään ruokaan. Käytössä oli myös hävikkivaaka, jolla pystytään seuraamaan, paljonko ruokahävikkiä syntyy jokaisella aterialla. Kasvisruoan osuutta on pyritty lisäämään pitämällä kasviruokapäivä kerran viikossa. Lisäksi ravintolassa on panostettu lähiruokaan tarjoamalla esimerkiksi ulkomaisen kalan sijaan lähivesistä pyydettyä haukea ja kuhaa. Ravintola on mukana Portaat Luomuun -ohjelmassa, ja luomuraaka-aineita käytetään ruoanvalmistuksessa vuosittain 36–38 %. Näin suuri luomuraaka-aineiden osuus toi ravintolalle tänä vuonna ensimmäisen palkinnon Luomu SM 2025 -kisan Keskisuuret julkiset keittiöt -sarjassa. Hieno saavutus!

Mielenkiintoisesti myös Tampere-talolla on panostettu luomuun ja se on mukana Portaat luomuun -ohjelmassa. Tampere-talo olikin viime vuoden Luomu SM 2024 -kisassa tehokkain luomun lisääjä siten, että luomun osuus oli 18,7 %. Tampere-talolla opintomatkalaiset pääsivät ihastelemaan myös kasvatuslaatikoista ja 20 m^2 kasvihuoneesta koostuvaa kattopuutarhaa, jonka satoa hyödynnetään Tampere-talon ravintola Tuhtossa. Katolla oli myös mehiläispesät, joiden hunajaa myydään lisäksi asiakkaille. Kävimme tutustumassa Tampere-talon kellarissa olevaan jätelajittelupisteeseen, johon ajetaan kuorma-autoilla sisään. Ovilla oli valtavankokoiset föönit, jotka puhalsivat ovien avautuessa ilmakerroksen sisä- ja ulkoilman välille: tällöin lämmin sisäilma ei virtaa ulos, mikä vähentää lämmitystarvetta. Tampere-talolla kannustettiin kaikkia toimijoita siihen, että tärkeintä on aloittaa vastuullisuustyö jostain ja kehittää sitä, joka vuosi eteenpäin: näin pienin askelin pääsee pitkälle.

Taloudellinen ulottuvuus eli kuinka matkailu luo arvoa yrityksille, ihmisille ja alueelle

Kestävän matkailun taloudellisessa vastuullisuudessa on kyse paitsi yrityksen omasta kannattavuudesta, myös siitä, että toiminta tuottaa laajaa ja pitkäjänteistä hyötyä paikalliselle yhteisölle (Visit Finland, i.a.).

Taloudellisesti vastuullinen matkailutoimija vahvistaa alueen elinvoimaisuutta työllistämällä, tekemällä yhteistyötä paikallisten kanssa, investoimalla kestävästi ja toimimalla läpinäkyvästi. Opintomatkalla havaitsimme useita esimerkkejä siitä, miten taloudellinen vastuu konkretisoituu eri muodoissa.

Nuorisokeskus Marttinen oli hyvä esimerkki siitä, kuinka matkailutoiminta voi nivoutua tiiviisti osaksi paikallista elinvoimaa. Marttinen tuottaa matkailupalvelujen lisäksi myös Virtain kaupungin nuorisopalvelut, jotka järjestävät toimintaa ja tapahtumia alle 29-vuotiaille nuorille (Virtain kaupunki, i.a). Nuorisotyön tavoitteena on tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä auttaa jokaista löytämään oman paikkansa yhteiskunnassa. Marttisen esimerkki osoittaa, että matkailutoimija voi toimia myös yhteiskunnallisena vaikuttajana tuottamalla palveluja, jotka vahvistavat alueen sosiaalista ja taloudellista perustaa.

Kun puhutaan Tampere-talosta, ajatellaan usein, että se on suuri rakennus ja matkailunähtävyys Tampereella. Tampere-talon vastuullisuusmyyjä Sirpa Rytkösen esittely sai kuitenkin nopeasti ymmärtämään toiminnan koko laajuuden ja sen merkityksen aluetaloudelle. Tampere-talon toiminta tuottaa vuosittain 98 miljoonaa euroa matkailu- ja tapahtumatuloa Tampereen talousalueelle (Tampere-talo, 2025). Kulttuuri- ja kongressikeskus ja sen järjestämät tapahtumat tuovat kävijöitä, jotka käyttävät paikallisia hotelleja, ravintoloita, takseja sekä ostavat palveluita ja tuotteita. Tampere-talo voi vaikuttaa kooltaan ja toiminnaltaan suurelta, mutta se tarjosi meille erinomaisen mallin, joka voidaan kopioida ja toteuttaa pienemmissäkin eteläpohjalaisissa matkailuyrityksissä. Tämä malli oli se, että tuottamalla toimintaa, tapahtumia ja tilaisuuksia, saadaan alueelle lisää vierailijoita ja sitä kautta voidaan luoda alueelle merkittävää taloudellista hyötyä.

Tampere-talon työllistävä vaikutus oli ilmeinen, sillä se työllistää laajasti kulttuuri- ja tapahtuma-alan freelancereita, taiteilijoita ja opiskelijoita. Tämän lisäksi Tampere-talo tarjoaa työmahdollisuuksia myös erityisryhmille, kuten kehitysvammaisille (Laszka, 2023). Näin taloudellinen vastuunkanto tuli esille paitsi paikallisten työllistämisessä myös monimuotoisena ja inklusiivisena työllistämisenä.

Eräs taloudellisen vastuun muoto on kestävät investoinnit ja panostukset tulevaisuuteen. Tampere-talolla saimme nähdä useita aika futuristisiakin laitteita ja innovaatioita, joilla oli parannettu kiinteistön ympäristöystävällisyyttä. Rakennuksen katolle on asennettu aurinkopaneeleita, joilla tuotetaan vuosittain noin 114 MWh energiaa, joka kattaa Tampere-talon yhdeksän kuukauden energiankulutuksen. Energiamäärä vastaa samaa kuin että sähköautolla ajaisi 14 kertaa maapallon ympäri. Lisäksi katon rakenteissa hyödynnetään ilmansaasteita sitovia materiaaleja ja talossa on innovatiivisia ilmanpuhdistuslaitteita, jotka parantavat sisäilman laatua ja vähentävät energiankulutusta. Magni Mundi toi kuitenkin hyvin esille, että aina investointi tulevaisuuteen ei tarvitse olla näin konkreettinen tai materialistinen. Yritys on nimittäin suunnitellut uudistavan matkailun palveluita, jotka hyödyttävät sekä matkailijoita että paikallista ympäristöä. Jäämmekin kiinnostuneina odottamaan millaisia palveluita he ovat tuomassa markkinoille.

Opintomatkalla saimme kuulla myös, kuinka yritykset ohjasivat taloudellisilla keinoilla omia asiakkaitaan suosimaan kestävyyttä ja vastuullisuutta lisäävää toimintaa. Visit Tampereen Matti Pollari kertoi, kuinka he kannustavat omia jäsenyrityksiään hankkimaan STF-merkin tarjoamalla merkittäviä alennuksia omasta jäsenmaksustaan niille yrityksille, jotka ovat saavuttaneet Visit Finlandin kestävän matkailun vastuullisuusmerkin. Magni Mundilla puolestaan tarjottiin matkailijoille ohjeet siitä, kuinka matkailijat voivat suosia julkisia kulkuvälineitä, kuten junia ja linja-autoja tai liikkua kävellen eri matkailunähtävyyksien välillä. Sen sijaan, että Magni Mundi olisi järjestänyt matkailijoille oman tilauskuljetuksen, tarjottiin heille edullisempi

ja ekologisempi vaihtoehto liikkumiseen. Nämä olivat erinomaisia esimerkkejä siitä, kuinka taloudellista vastuuta voidaan toteuttaa paitsi yritysten sisäisillä päätöksillä, myös ohjaamalla asiakkaita tekemään vastuullisempia valintoja. Taloudellinen kestävyys ei näin rajoitu vain taseisiin ja investointeihin, vaan ulottuu kaikkeen siihen, miten yritys vaikuttaa ympäröivään yhteisöön ja kannustaa muita toimimaan kestävästi.

Kuva 1. Opintomatkalaiset kokoontuivat yhteiskuvaan Tampere-talon kattopuutarhalle. Kesän sato on jo syöty ja valmistautuminen talveen on aloitettu. Kattopuutarha on osa Tampere-talon kestävää ja vastuullista toimintaa tuottaen iloa niin talon henkilökunnalle kuin vieraillekin (kuva: Elina Järvinen, 2025).

Kannattiko lähteä?

Kestävä matkailu ja vastuullinen toiminta on haastava aihe. Se on monitahoinen ja asiaa voi lähestyä monin eri tavoin. Yritystoiminnan sertifioiminen ja STF-merkin suorittaminen voi olla työlästä ja asioiden dokumentointi vaativaa, mutta palkitsevaa. Vaikka jonkin ympäristömerkin hankkiminen ei juuri olisi ajankohtaista tai siihen ei ole käytettävissä tarvittavia resursseja, voi jokainen yritys silti tarkastella omaa toimintaansa esimerkiksi liittymällä Visit Finlandin STF-polulle ja käydä läpi polun eri vaiheita omaa toimintaa peilaten. Samalla esille nousee kehittämisen kohteita ja ideoita esimerkiksi, kuinka omasta yritystoiminnan vastuullisuudesta voi viestiä asiakkaille ja sidosryhmille.

Opintoretket ja -matkat ovat erinomaisia tapoja ottaa selvää erilaisista aiheista sekä verkostoitua tutustumiskohteiden ja matkaan osallistuvien kesken. Yhdessä on helpompi tarttua haastavaan aiheeseen ja saada vinkkejä omaan tekemiseen. Tutustumiskohteissa saatiin ilahduttavaa kannustusta ryhtyä toimeen ja jopa apua tarjottiin, jos tarvetta ilmenee.

Opintomatkasta saatu palaute kertoo, että se oli onnistunut ja matkalle kannatti lähteä. Kaikki vastanneet kertoivat saaneensa uusia ideoita tai konkreettisia vinkkejä oman yrityksen tai organisaation toimintaan.

Joitakin nähtyä tai kuultua aiotaan myös soveltaa omaan työhön tai ainakin muokata niitä itselle sopivaksi. Tästä on hyvä jatkaa!

Tämä artikkeli on kirjoitettu osana Matkailun kestävä siirtymä -hanketta. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Hankkeessa tuotetaan ja hyödynnetään matkailutoimialalle maakunnallista matkailutietoa ja hiilijalanjälkitietoa. Hanketta toteuttavat yhdessä Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti.

Elina Järvinen
Asiantuntija TKI
SEAMK

Miska Rossinen-Kaihlamäki
Asiantuntija TKI
SEAMK

Maarit Liikala
Asiantuntija TKI
SEAMK

Kirjoittajat ovat TKI-asiantuntijoita, jotka työskentelevät matkailu- ja yrityshankkeissa Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

Lisätietoja: Elina Järvinen, projektipäällikkö
p. 040 868 0610, elina.jarvinen@app-staging.seamk.hion.dev

Lähteet

Laszka Hanna-Leena. (15.2.2023) Tampere-talo. *Sakari “Sakke” Lehto on rikastuttanut Tampere-talon työyhteisöä jo 15 vuoden ajan – “Maailman iloisin jätkä!”*https://www.tampere-talo.fi/ajankohtainen/henkilostouutisia-sakari-lehto/

Magni Mundi. (i.a.). *Vastuullinen kulttuurimatkailun toimija.*https://magnimundi.fi/

Tampere-talo. (24.6.2025). *Uusi yhtiörakenne toi kasvua ja vaikuttavuutta – Tampere-talo-konserni teki positiivisen tuloksen ja toi 98 miljoonaa euroa tuloa Tampereelle.*https://www.tampere-talo.fi/ajankohtainen/uusi-yhtiorakenne-toi-kasvua-ja-vaikuttavuutta-tampere-talo-konserni-teki-positiivisen-tuloksen-ja-toi-98-miljoonaa-euroa-tuloa-tampereelle/

Virtain kaupunki. (i.a). *Vapaa-ajan palvelu Nuorisopalvelut*. https://www.virrat.fi/vapaa-ajan-palvelut/nuoriso/

Visit Finland. (i.a.). *Kestävän matkailun periaatteet.*https://www.visitfinland.fi/liiketoiminnan-kehittaminen/vastuullinen-matkailu/kestavan-matkailun-periaatteet

Visit Tampere. (i.a.). *Valitse vastuullisemmin*. https://visittampere.fi/valitse-vastuullisemmin/

WWF (i.a.). *Ylikulutus*. https://wwf.fi/uhat/ylikulutus/